

Sefa KOYUNCU

Üçüncü Yeni

sefa.koyuncu@tg.com.tr

Eliot, Üçüncü Yeni öncüsü

Üçüncü Yeni'yi bir de Nobel edebiyat ödüllü İngiliz şair ve yazar **Thomas Stearns Eliot** (1888-1965)'dan dinlemek ister misiniz?

-Buyurun:

"Serbest şiirin var olduğu kabul ediliyor. Serbest şiirin bir akım olduğu kabul ediliyor; belirli teorilerden meydana geldiği ve bir teorisyen grup ya da grupların, vezinlere saldırıları eğer başarıya ulaşırsa, şiiri devrimci ya da ahlâksız yapacakları kabul ediliyor. Serbest şiir diye bir şey yoktur ve bu varsayımın ortadan kalkma zamanı çoktan gelmiştir.

Serbest şiirin polemik gibi bir bahanesi bile yoktur; bir özgürlüğün savaş narasıdır bu ama sanatta özgürlük olamaz. Ve iyi olan serbest şiir, 'serbest'ten başka her şey olduğuna göre, başka bir ad altında (measure, şairane, artistik nesir, şiirce, şiirsel vb. gibi) savunulması daha yerindedir. **Serbest şiir gerçek bir şiir şekli olsaydı olumlu bir tanımlaması yapılırdı. Oysa ben bunu ancak olumsuz kelimelerle tanımlayabiliyorum: 1- Kalıp yokluğu (Absence of pattern), 2- Kafiye yokluğu (Absence of rhyme), 3- Ölçü yokluğu (Absence of metre).**

ÖLÇÜSÜZ ŞİİR DÜŞÜNEMİYORUM

Hiçbir ölçüye uymayan bir mısranın ne biçim bir şey olabileceğini düşünemiyorum. Şiir sütunlarını bugünlerde genellikle serbest şiire ayıran popüler **Amerikan** dergilerinde çıkan şiir mısralarında bile ölçü bulunuyor. Herhangi bir mısradaki hece sayıları ve vurgular bulunur. Basit ölçüler belli bir bileşimin tekrarlanmasından meydana gelir; meselâ, bir uzun bir kısa, ya da bir kısa bir uzun hece ikililerinin beş kere tekrarlanması gibi.

Gelgelelim, bir tek mısranın içinde herhangi bir tekrarlama yapılmasının hiçbir sebebi yoktur; değişik kalıplara (pes, tef'ile) bölünebilen mısralar niçin olmasın? Başka mısralarda geçen öğeleri ayırmanın tek amacı başka yerde aynı etkiyi oluşturmaktır. Ama belirli etkilerin tekrarlanması kalıpla ilgili bir meseledir.

Dolayısıyla, şöyle bir formül yapabiliriz: **En 'serbest' şiirin bile arkasında bir ölçünün hortlağı dolaşmalıdır; biz uyulamaya başlayınca ortaya çıkmalı, biz uyanınca kaçmalıdır.** Ya da başka bir söyleyişle, serbestlik, ancak arka planda yapıp bir sınırlılık varsa gerçek serbestlik olabilir.

KAFİYE ÖNEMİNİ YİTİRMEMEYECİK

Eski şekil kafiyeli şiir elbette önemini yitirmeyecektir. **Beyit şeklinin, Dryden ve Pope'un sağladıkları keskinliğinden bir şey kaybetmediğini anlamamız için, dehâların en enderi olan bir 'taşlamacı'nın gelmesini bekliyoruz.** Ayrıca karışık şiir kalıplarının çürümesi serbest şiirin ilerlemesiyle orantılı değildir. Bu çok daha önceden başlamıştı.

Serbest şiire gelince; bunun kalıp ya da kafiye yokluğuyla tanımlanamadığını, çünkü başka şiir çeşitlerinde de bunların bulunmadığını görüyoruz; ölçü yokluğuyla da tanımlanamıyor, çünkü en kötü şiirde bile ölçü vardır..." (Serbest şiir üzerine düşünceler/Reflections on Vers Libre; yazar: T. S. Eliot, Türkçesi: Prof. Dr. Murat Belge)

Evet; dünya edebiyatındaki **Üçüncü Yeni** akım, aynen **Eliot**'in anlattığı gibidir.

Benim ekleyecek sözüm yok.

-Sizin var mı?